

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qui sint executores litterarum Apostolicarum, & quae eorum potestas. §. 2

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

S. I.

Quæ sint litteræ Apostolicæ pro beneficiis vacantibus, & qualiter concedantur.

- 1 Rescripta Pontificia alia sunt in forma gratiosa, alia in forma digni. Et quæ hæc sint.
- 2 Alia vocantur gratia, si neutri, si alteri, si nulli.
- 3 Alia dicuntur rescripta, Rationi congruit.
- 4 Alia nuncupantur noua prouiso, alia simplex prouiso.

Litteræ Apostolicæ, seu pontificia rescripta de beneficiis vacantibus sunt in multiplici differentia. Alia expediuntur in forma pauperum, quia paupertate allegata de beneficio prouideris, quæque vocantur rescripta iustitiæ: non quia obligatus sit Pontifex ea concedere, cum ea gratis, & liberaliter præstet. Sed quia iustissimum, & æquissimum est, ut pauperi clerico, & ad ordines promoti beneficium concedatur. Itemque vocantur rescripta secundum Apostolicam: quia eorum initium est, cum secundum Apostolicam qui altari seruit, &c. Alia vocantur rescripta gratiæ, quia nulla paupertatis mentione facta beneficia conceduntur. Deinde alia ex supradictis litteris Apostolicis nuncupantur in forma gratiosa, alia in forma digni. In forma gratiosa sunt, quæ prouisiu dignum beneficium supponunt, in forma digni, quæ dignum petunt post diligentem examinationem iuuenti.

2 Præterea sunt alia rescripta, seu litteræ Apostolicæ, quæ vocantur, si alteri, si neutri, si nulli, eo quod hanc clausulam contineant. Rescriptum namque si alteri est, cum super aliquod beneficium cum altero litigas, & mentione litis facta impetras à Pontifice, ut tibi beneficium conferatur: tale rescriptum, quia clausulam, & conditionem habet, si alteri ius in beneficio questum non fuerit, datur rescriptum, si alteri. Rescriptum si neutri, est cuius non sunt litigantes; & tertius impetrat à Pontifice, ut sibi beneficium conferatur ea conditione, si neutri litiganti ius questum fuerit. Rescriptum vero si nulli, est cum plures litigant, tu vero impetras à Pontifice beneficium, si nulli eorum ius in beneficio competat. Hæc autem rescripta, si neutri, si nulli, si alteri licet in beneficio supponunt, ut de se constat, & illius mentio necessaria facienda est, ut rescriptum impetrari possit. Azor. 2. part. instit. moral. libro septimo, cap. 32. quæst. 8. Item est durante lite impetrantur, ac effectum sortiri non possunt, quousque lis finita fuerit, & declaratum ius in beneficio, vel ad beneficium non competere; Alteri, Neutri, vel Nulli. Nam durante hoc iure siue in beneficio, siue ad beneficium rescripta, impetrantibus non prosunt. Quia Pontifex non intendit iuri questio derogare, & beneficia cum aliorum damno prouidere, iuxta reg. Cancell. 16. de non tollendo ius alteri questum. Rebuff. in praxi benefic. part. 1. tit. de rescriptis si Neutri, &c. n. 10. Azor. supra.

3 Rursum est aliud rescriptum Pontificium vocatum Rationi congruit, eo quod illa verba sint illius initium. Hoc autem rescriptum supponit Pontificem prædecessorem gratiam concessisse, per scripturam tantum ab ipso signatam, vel saltem per verbum factam, neque illam gratiam extinctam esse, non tamen litteras expedisse: successor vero cognoscens testium probatione hanc gratiam esse factam; litteras expedit hoc tenore. Rationi congruit, conuenit honestati, ut ea qua de Romani Pontificis gratia, &c. Rebuff. prax. benefic. part. 1. tit. de gratia rationi congruit. Azor. 2. part. lib. 7. c. 31. q. 7. Quocirca in impetratione huius rescripti ea omnia exprimenda sunt, quæ in prima impetratione necessario fuerunt expressa. Quia est rescriptum auctoritatem præbens primæ concessionis, Rebuff. n. 22. Azor. q. 10. Dixi hoc rescriptum concedi à successore, quod non est ita intelligendum, ut necessario debeat esse immediatus: nam esto medius sit, concedere rescriptum potest, cum eadem sit ratio. Azor. q. 11.

4 Item est aliud rescriptum vocatum noua prouiso, aliud vocatum simplex prouiso. Rescriptum vocatum noua prouiso, est, quo Pontifex prouisionem ab inferiore factam confirmat, eo quod impetrans datus aliquoties est, an prima prouiso effectum habeat. Quocirca ad hoc rescriptum obtinendum necessarium est, ut impetrans ignarus sit nullitatis prioris prouisionis, imo potius requiritur, ut præsumat, esto dubitante primam prouisionem validam esse, cuius apud Pontificem mentionem facere debet; quia in illius confirmationem rescriptum impetrat. At si successu temporis prima inferioris prouiso nulla esse declaratur, non obinde noua prouiso à Pontifice facta petit, quia est æquæ principalis, ac prima quoad substantiam, esto quoad concessionem accessoria esse videatur. Hoc rescriptum nouæ prouisionis dari non solet frequenter, ut colligitur ex textu in cap. quia, & cap. post electionem de concess. præbenda. Excipiuntur tres causæ, videlicet vnio beneficiorum, cum dubitatur, an legitime fuerit facta ab inferiori beneficio, seu præceptoriarum S. Ioannis Hierosolymitani, & aliarum sacrarum militiarum prouiso, & sanctorum electionum: pro reliquis vero causis non solet hoc rescriptum concedi, ut la-

tius hæc omnia prosequitur Rebuff. in praxi benefic. 1. part. tit. de noua prouisione & simplicit. à numero primo & seq. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 7. cap. 31. q. 7. Simplex vero prouiso estque nullam aliam validam prouisionem supponit, solamque relatione facta beneficii vacantis conceditur: sic Rebuff. & Azor. supra.

Denique est rescriptum à Pontifice concessum vocatum, perinde valere, eo quod virtute illius concedit Pontifex, ut rescriptum à se concessam, quod ex aliquo capite nullum fuit, vitæ obtineat, & perinde valeat, ac si principio valide expediam fuisse, nullusque in illius impetratione defectus commissus, Quapropter ea omnia, ob quæ primum rescriptum valore caret, in hoc secundo rescripto nuncupato, perinde valere, exprimentia sunt, alioquin nullus effectus erit. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 7. cap. 31. quæst. 1. 3. & 4. & seq. Quod si insuper aliud impedimentum contraxit, eo quod conciliis nullitatis prioris prouisionis possessionem accepit, fructusve beneficii in sui vitæ tempore consumpsit, obligatus est huius intrusionis mentionem facere. Azor. quæst. 5.

S. II.

Qui sint executores litterarum Apostolicarum, & quæ eorum potestas.

- 1 Qui soleant executores gratiarum designari.
- 2 Qualis sit hæc designatio.
- 3 Debent esse canonici Cathedralis Ecclesia, vel in dignitate constituti.
- 4 Eliguntur hic indices per præsentationem authenticam litterarum originalium, vel alias authenticarum.
- 5 Si hic designatus index prouisionem facere omittat intra 30. dies designatus, potest prouisus ad secundum executores recurrere.
- 6 Si iussu primus executor denegat prouisionem, non potest ad secundum recurrere.
- 7 Quamdiu duret executorum potestas.
- 8 Prouisus si sentit se grauatum à primo executore, neque potest ad secundum recurrere, accessario ad Pontificem recurrere debet.
- 9 Excipit Garcia, si denegetur prouiso ob reprobatorem examinationum, sed non admittitur.
- 10 Si prouisus esset ab ordinario, & prouisus Apostolicum se petuerit, quid tibi faciendum est?

Inter prouisores beneficiorum non infimum locum tenent, quibus à sede Apostolica committitur executio prouisionis alicuius beneficii vacantis. Pontifex namque prouisionem alicuius beneficii vacante, solet committere huic executionis prouisionem vel ordinario loci, ubi beneficium restat, vel quem prouisus petit, & designat. Quod si hic ordinarius designatus, & requisitus intra 30. dies prouisionem non executur, ne prouiso effectus careat, conceditur litteræ executoribus Episcopo viciniori, seu eius vicario, cum integra totius causæ commissa.

2 Duplex est hæc executoris designatio iuxta distictam beneficii prouisionem, si enim prouisum approbauerit Pontifex, eique beneficium contulerit, quin executor teneatur dignitatem prouisi explorare, neque aliud facere, quam cum in posse sessionem mittere, et designatio nuncupata in forma gratiosa. Quia gratia collationis facta executori committitur illius executio, seu prouisi in possessionem inmissio. At si à Pontifice non est adequatè facta collatio, sed facienda executori remittitur, si prouisum dignum inueniat, designatio executoris cupatur in forma digni. Quia sub conditione, quod prouisum dignum inueniat, beneficii collatio facienda remittitur. Sed hæc designationes sine gratia facta, vel facienda, perentorie non concedentis re integra, Itemque an commissis vicario Episcopi possit ab Episcopo expediri, aut contra, vel transactio locorum, vel in capitulum sede vacante, late diximus, tract. de legibus disp. 4. punct. 16.

3 Hi executores debent esse Canonici Ecclesiæ Cathedralis, vel aliis in dignitate constituti, iuxta sextum in cap. statutum de rescriptis in 6. Neque obstat ex forma mandati plures conuocari tantum ad collationem faciendam, possessionemque concedendam, quæ nullam iudicalem cognitionem requirit, quomodo debeant supradictam qualitatem habere. Tam quia ita habet stylus Rotæ, & Cancellariæ. Tum quia sæpe semper partes iudicis assumunt; eo quod regulariter adit intrusus, vel alius, qui executioni contradicit: ob quam causam non sunt meti qui executioni contradicant, & cognoscantur executores, sed mixti cum potestate iudicandi, & cognoscendi de causa executionem impediende. Quoribus autem executor partes iudicis assumere potest, eo ipso index delegatur, huiusmodi in ipso mandato non exprimitur, & consequenter habere debet qualitates relatas in cap. statutum: & ita sentit, & late probat Nauarr. in cap. cum conuocatur de rescriptis in 6. c. 3. causa nullitatis. Neque valet solutio Garciae 6. part. de beneficiis, cap. 2. num. 106. affirmantis iis executoribus solum secundario

& necessitate compete iudicis partes assumere posse; non autem principaliter, cum non competat illis ex forma mandati. Quia est solum secundario concessa illis sit iudicandi potestas, hoc sufficit, ut absolute sine iudice delegati sedis Apostolicae, & consequenter, ut in iuramentis, & opprobrium sedis Apostolicae cedat, si persona non qualificata ea potestas committatur, ut bene expendit Nauarrus supra. Adde non quilibet canonicum, neque in dignitate constitutum eligendum esse executores hanc litterarum, sed illum tantum, qui ab Episcopo fuerit iudex synodalis designatus; nisi aliud ex mandato expresse constiterit, a his censenda est commissa subrepticia, iuxta Trident. sess. 25. cap. 10. de reform.

4. Mox eligendi hanc executores est per praesentationem authenticam litterarum originalem, vel alias authenticarum; nam quousque hae litterae expeditae sint, & executori authenticae praesentationis, hoc est per notarium coram testibus executor nec iurisdictionem habet, neque in causa procedere potest. Quia illi legitime non constat de iurisdictione, ut alius relatis probat D. Molina de Hispan. prim. lib. 2. cap. 7. num. 58. & nosse Molina de instr. pract. 2. ubi de maiorat. disputat. 599. a num. 2. & seqq. Garcia 6. part. cap. 1. num. 349. & 6. part. cap. 2. a num. 7. incipit num. 16. Facta praesentatione tenetur ordinarius, cui litterae sunt dae, intra triginta dies collationem facere, & prouisum in possessionem mittere, nisi obstat contradictor, quem audire debet, & terminos competentes ad allegandum concedere, & finaliter sententiae & interim non currit ei tempus, quia per ipsum non stat, quominus executioni prouisio demandetur, & idem est si alia via fuerit impeditus, Garcia 6. part. de benef. cap. 2. num. 71.

5. Quod si malitiose prouisionem facere omittat intra illos 30 dies designatos ad prouidendum, poterit prouisus Apostolicus virtute bullae nuncupatae executoria, quae simul cum alia conceditur, alium iudicem adire, qui prouisum examinet, & digno respectu beneficium conferat, & in possessionem mittat. Hic post prouisum Apostolicum ad secundum executores recurre. Nam si velit instare primum, & expeclare ut prouideat, poterit ipse primus executor motum purgare, & beneficium prouidere, quia recusus ad secundum executores in casu negligentiae primi concessus est in fauorem prouisi, cui ipse prouisus cedere potest: sic ex quadam Rotae decisione firmat Garcia 6. part. de benef. cap. 2. num. 90. Sed antequam his secundus executor procedat, debet ei constare primum executores negligentem fuisse in prouisione faciendi, quia solum in casu probatae negligentiae, vel malitiae primi executoris ei conceditur iurisdictione, iuxta textum in cap. si capitulo de concessione probat. in 6. Et licet in bulla executoria non sit expressus casus negligentiae, vel malitiae primi executoris, ut executor secundus procedere possit, sed absolute dictum sit, ut possit procedere, si designatus executor intra 30. dies prouisionem non fecerit. At sub intelligendum est, si intra 20. dies prouisionem non fecerit culpabiliter, quia in odium suae negligentiae, & malitiae potestas in alium transferretur, & absque culpa hanc translatio conueniens non erat: ut Gratian. disputat. forens. cap. 92. num. 31. Garcia de benef. 6. part. cap. 2. num. 60. adducitque Rotae decisiones.

Debet inquam hae negligentiae primi executoris secundo constare, ut licet & valide prouideret possit, quia negligentia primi executoris est conditio requisita, ut secundo iurisdictione concedatur: cum autem nullus iudex ut iurisdictione possit, nisi sciat se iudicem esse, sic secundus executor vii non poterit iurisdictione delegati, nisi prius sciat primum executores negligentem fuisse, Garcia alius relatis, dicta 6. part. cap. 2. num. 95. Hanc negligentiam probabit prouisus, si ex actis ostendat primum executores requisitum esse, ut prouisionem faciat, ipse tamen nullam omissionis legitimam causam allegauerit.

6. Vnde e contrario, si ordinarius primus executor designatus denegat prouisionem, quia prouisus non verificat narrata, vel quia prouisione indignus est, non potest virtute bullae executoris secundus executor adiri. Quia iam primus executor suo officio functus est, & bullae satisfecit. Non igitur est locus bullae executoriae, quae solum ad supplendam malitiosam prouisionis omissionem conceditur. Neque primus executor emendare sententiam poterit, cum iam officio suo functus fuerit, sic relati doctores.

7. Hinc oritur difficultas, quamdiu duret executoriam potestas, cum per ipsos non stat, quominus prouisum in possessionem mittant: Et quidem durat, quousque locus sit executioni, tamen ultra annum differatur, videtur haec, quia hae potestas datur ad exequendam gratiam beneficiale, & cum hae terminum non habeat, sed de se perpetua sit, etiam potestas, quae illi est accessoria, debet esse perpetua. Neque obstat textus in cap. quaremi, de officio, & potest. iudicis delegati, quo ceterum potestatem iudicis delegati ad exequendam sententiam nostram, non posse ultra annum extendi. Quia huiusmodi textus loquitur de iudice delegato principaliter ad iudicandum, secus de iudice delegato ad gratiam exequendam: hic enim in sententia data pro illius executione etiam vieta annum

procedere poterit, & prouisum in possessionem mittere, & de fructibus integre illi responderi: concessa vero possessione, & fructuum perceptione, si in eis denuo inqueretur, aliquibus placet posse executores defendere prouisum, coeetendo contradictores censuris, penis, aliisque iuris remediis. Quia in supradicto breui conceditur is executoribus, ut prouisum in possessionem inducant, faciuntque illi de fructibus responderi, & sic inductum defendant, tamen non possunt cognoscere, an legitima sit contradictio. Ceterum dicendum est executoris iurisdictionem spirare eo ipso, quo prouisus pacifice inductus fuerit in possessionem, fructusque receperit. Quia functi sunt officio, ad quod fuerunt designati. Neque enim executoribus datum est pacificos possessores iam a se constitutos defendere. Nam cum ipsi cognoscere non possint, an contradictores iure, & legitime contradicant, nequaquam hanc contradictionem impedire possunt. Item sentiens se grauatum ex prouisione Apostolica, recurrere ad ordinatum potest pro iure sibi debito recuperando. Ergo executores nequeunt hunc recursum impedire. Ergo nequeunt a contradicentibus iuridice defendere. Et ergo cum in breui conceditur executoribus facultas defendendi prouisum, intelligi debet cum facto, & quasi violenter, & non iure a possessione remouetur, vel saltem cum in continenti post acceptam possessionem inqueratur, ita ut moraliter loquendo non videatur accepta possessio. Vide Abbatem in c. pro illorum de prebendis. n. 10. Innoc. ibi n. 3. Staphil. de litteris gratias. tit. de vi. & effectus clausula 5. significatio clausula inducentis. num. 3. Rebuff. in prax. in forma noua prouisionis, verbo & defendatur inductum, & in concordat. in forma mandati, verbo defendentes, & in repet. c. 2. de concess. prebenda. num. 29. & seqq. clausulis mandatorum, Garcia 6. part. de benef. cap. 2. num. 146.

8. Sed est dubium ex parte prouisi, quid facere debeat, si sentit se grauatum, & iniuste prouisionem denegari, posito quod non potest ad secundum executores recurrere: Dicendum est ad summum Pontificem, & non ad Metropolitanum appellari debere, quia solus ille est executoris prouisionem denegantis superior.

9. Ab hac doctrina excipit Garcia 6. part. de benef. cap. 2. num. 75. casum in quo ob examinatorum reprobationem executor prouisionem denegat: quia tunc (inquit Garcia) potest prouisus a mala examinatorum reprobatione ad Metropolitanum appellare, eo quod examinatores synodales non auctoritate sedis Apostolicae, sed propria, iuxta munus, & officium suum examen fecerint, & prouisum reprobauerint. Et licet congregatio Concilii, sess. 24. cap. 18. de reformat. declarauerit ab examinatorum reprobatione non dari appellationem, hoc intelligendum esse inquit de examine in concursu facto, secus de alio examine extra concursum. Metropolitanus vero, ad quem est appellatum, obligatus est prouisum examinare cum tribus examinatoribus synodalibus, si illos habet, aliis a tribus a se electis, & dignum reperiunt remittere ordinario primo executori, ut prouisionem faciat. Quod si hic noluerit, poterit transactis 30. diebus secundus executor adiri.

Verum hae exceptio mihi non probatur. Non enim examinatores synodales illa in causa procedunt auctoritate ordinaria, sed delegata a sede Apostolica; siquidem examen prouisi faciunt virtute electionis executoris Apostolici. Nam si executor Apostolicus eos non eligeret, ipsi in examen procedere non possent: examinant ergo prouisum ex facultate accepta ab executore, ac prouide, ut delegati sedis Apostolicae. Non igitur ad alium, quam ad Pontificem dari potest appellatio. Adde examen dignitatis prouisi esse accessorium collationi, illiusque fundamentum. Sed ad Metropolitanum non potest pro collatione appellari: Ergo neque pro examine dignitatis prouisi accessorium namque sequi debet naturam principalis.

10. Rursus dubitabis contra, quid debeas facere si prouisus ab ordinario sis, vel alias presumis ius ad beneficium habere? Breuiter respondeo, te debere coram executore Apostolico titulum ostendere, illumque si negetur statim, & in continenti probare summam, iuxta ea quae tradit Menoch. de arbit. lib. 2. casu 28. num. 5. ipsum vero executores obligatum esse te audire, & interim executionem prouisionis suspendere, alias omnia essent attentata. Quod non solum habet verum, cum licet conceduntur sub supposito quod sit aliquis interualus, vel eum clausula vocatis vocandis, sed etiam si absolute concederentur remoto quolibet detentore. Quia iniustum esse videtur, si tu inauditus iure acquisito priueris, Gonzalez gloss. 9. annotat. contra nullit. & assenta. a num. 20. & seqq. Garcia 6. part. de benef. cap. 2. num. 140. Si vero comparens ad contradicendum, postquam prouisus missus esset in possessionem, nequaquam de tua iustitia coram executore allegare potest, quia iam expirauit eius potestas: sed coram ordinario licet intentare debet, ut bene notauit Garcia supra num. 145.

* * *